

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cursus Theologico-Moralis

Ad usum Tyronum elucubratus, Et in Quotidianis Prælectionibus
Quoad ea, quæ Moralis Theologia disputat De Sacramentis, & Censuris

Viva, Domenico

Patavii, 1723

Quæstio Prima. De Essentia, institutione, & fructu Sacramenti Pœnitentiæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40650

QUÆSTIO PRIMA.

De Effentia, Institutione, & Fructu Sacramenti Pœnitentiæ.

Sigillatim discutiemus primo essentiam hujus Sacramenti, tum metaphysicam, quæ est ejus definitio, tum physicam, quæ conflatur ex materia, & forma; Deinde ejus institutionem; ac demum finem, & fructus, quos operatur.

ARTICULUS I.

De Essentia hujus Sacramenti.

- I. *Sacramentum Pœnitentiæ metaphysice consideratum quid sit?*
- II. *Quid importet consideratum physice?*
- III. *Quanam Sacramenti hujus pars significet, & causet gratiam?*
- IV. *Quomodo actus pœnitentiæ gratiam remissionem peccati significare, & efficere possint?*
- V. *Concretio, quamvis insensibilis de se, adhuc potest constituere Sacramentum sensibile; Et quid de intentione Ministrum?*
- VI. *Quomodo satisfactio ad Sacramenti hujus constitutionem pertineat?*
- VII. *Num Satisfactio significet gratiam peccati remissionem, an solius pœnitentiæ remissionem?*

I. Sicut essentia E. G. Hominis alia est Metaphysica constituta per genus, & differentiam tamquam per partes metaphysicas, & sic dicitur esse Animal rationale: Alia est physica constituta per materiam, & formam tamquam per partes physicas, & sic dicitur esse compositum. consistans ex corpore, & anima rationali: ita Sacramenti Pœnitentiæ essentia alia est Metaphysica constituta

per genus, & differentiam, alia puriter physica constituta per materiam, & formam.

Quæritur itaque primo, Quanam sit definitio, seu Metaphysica essentia hujus Sacramenti per genus & differentiam considerati?

Respondeo, Sacramentum pœnitentiæ definiri, *Signum sensibile significans, & conferens gratiam sanctificantem, institutum a Christo Domino per modum judicii ad remittenda peccata post baptismum commissa*: In quantum est signum sensibile. efficax gratiæ, convenit cum reliquis Sacramentis; in quantum vero institutum per modum judicii, differt ab aliis. Brevius tamen definiri potest, *Sacramentum judicialis reconciliationis post baptismum.*

II. Quæritur secundo; An Sacramentum pœnitentiæ suam habeat essentiam physicam, nempe compositionem ex materia, & forma, tamquam ex partibus physicis? Et quanam illæ sint?

Respondeo, Hanc etiam essentiam competere huic Sacramento: Sicut enim reliqua Sacramenta constant ex materia, seu parte magis determinabili, & forma, seu parte magis determinativa, ut docent Concilia: ita pariter Sacramentum Pœnitentiæ. Est autem distinguenda in omnibus Sacramentis materia proxima, seu ex qua,

qua, a remota, seu circa quam. Nam in baptismo, exempli gratia, aqua dicitur materia remota, & ablutio vero materia proxima, & verba illa, *Ego te baptizo, &c.* sunt forma talis Sacramenti: Eodem pacto in Sacramento penitentiae materia remota sunt peccata; materia vero proxima communiter censetur esse actus penitentis, scilicet, Confessio dolorosa, seu dolor, & confessio, quibus additur satisfactio, tamquam pars integralis, non essentialis: Forma autem sunt verba Sacerdotis dicentis, *Ego te absolvo, &c.* Constat hoc ex Trident. sess. 14. cap. 3., ubi aperte docemur, verba ministri esse formam hujus Sacramenti. Et quamvis actus penitentis dicantur a Concilio esse *quasi materia*, non vero materia; hinc tamen solum inferitur, (ut explicat Catechismus de Sacramento penitentiae cap. 4.) quod materia hujus Sacramenti non sit aliquod elementum, ut in baptismo est aqua, in confirmatione oleum, &c., non vero quod actus penitentis non sint propria materia Sacramentalis; quandoquidem analogicam similitudinem dicunt ad materiam physicam, eo pacto, quo verba Ministri ratione ejusdem analogiae dicuntur proprie forma.

Hinc sequitur, Sacramentum penitentiae, physice consideratum, optime definiri, quod sit *Compositum artificiale, seu morale constans ex actibus penitentis, & verbis Sacerdotis institutis ad significandam, & conferendam gratiam remissivam peccati post baptismum commissi per modum iudicii.*

III. Disputant Scholastici, cuiam parti competat significare, & causare gratiam? Scot. in 1. distinct. 16. censet, soli formae id competere; unde per Scot. sola forma, seu verba Ministri, adaequate constituit hoc Sacramentum. Gabriel vero censet, confessionem, & absolutionem, quae sunt

signa sensibilia, constitutere hoc Sacramentum: contritionem vero, utpote insensibilem, esse solummodo requisitum. Sed communior, & verior sententia docet, contritionem, & confessionem esse materiam, & partem hujus Sacramenti, quae significat, & causat gratiam, non secus ac forma; satisfactionem vero esse partem integram; quia per satisfactionem quamvis non constituatur essentialiter, certe perficitur, & integratur iudicium, & per illam remittitur poena temporalis.

Disputant etiam Scholastici de intentione requisita in ministro ad conferendum Sacramentum Penitentiae: num sit merum requisitum, an vero pars constitutiva Sacramenti? Et nonnulli docent, esse merum requisitum; (non secus ac est merum requisitum essentialiter in Penitente intentio suscipiendi Sacramentum) atque adeo nullo pacto causare gratiam, sicut causatur a qualibet parte constitutiva Sacramenti. Probabilius tamen recentiores docent, constitutere actum iudiciale, atque adeo ipsum Sacramentum; Quod fuisse nos prosecuti sumus in Cursu Theologico part. 7. disput. 1. quest. 1. art. 3.

IV. Oppones primo. Quod est materia proxima hujus Sacramenti; debet significare, & causare gratiam sanctificantem; sed actus penitentis, scilicet contritio, confessio, & satisfactio non possunt significare, & causare gratiam sanctificantem; ergo non sunt materia proxima, sed merum requisitum; atque adeo sola forma, seu absolutio constituit hoc Sacramentum. Major patet, quia Sacramentum est signum practicum gratiae; ergo quaelibet pars Sacramenti debet esse signum practicum gratiae; sed materia proxima est pars Sacramenti; ergo debet esse signum practicum gratiae. Minor itaque probatur, & quidem quod a
Eus

Actus penitentis non significant gratiam, videtur perspicuum; nam tota significatio gratiæ remissivæ peccati habetur in verbis absolutivis: Deinde quod neque producant gratiam actus penitentis, suadet, tum quia quando producit gratia Sacramentalis, non est actu confessio; & sæpe nec contritio, quæ præfuit; Tum etiam quia, si actus penitentis producerent gratiam, penitens diceretur sibi remittere peccata, & ministrare Sacramentum penitentiae, quod est falsum; cum hoc sit solius Ministri.

Respondeo primo, nego majorem cum Ferrariensi, Capreol., & aliis; sicut enim homo est rationalis, quin singulæ partes hominis sint rationales, cum materia non discurrat; & homo videt, non tamen singulæ partes hominis, sed solus oculus: ita Sacramentum est signum practicum gratiæ, etiamsi non significant, & causent gratiam singulæ partes Sacramenti.

Respondeo secundo, omnia majore, nego minorem. Ad primam probationem dico, quod quamvis absolutio magis explicite significet gratiam remissivam peccati, tamen illam etiam significant actus penitentis; quia sicut per illos peccator ex parte sua e disponit ad obtinendam remissionem peccati; ita illis significatur aliquo pacto ipsa remissio peccati, quam Deus concedit bene se disponenti. Ad secundam probationem dico, actus penitentis causare gratiam moraliter, non physice, si non coexistant cum verbis Sacerdotis; sicut Baptismus cum peccato susceptus, recedente fictione, moraliter, non physice causat gratiam suam.

Ad id, quod ultimo loco additur, dico, quod cum actus penitentis concurrant ad productionem gratiæ per conjunctionem cum forma a Ministro prolata, idcirco soli Ministro tribuitur administratio Sacramenti, & pro-

ductio gratiæ. Patet hoc in Sacramento Ordinis, in quo contactus suscipientis est materia proxima productiva gratiæ; quia tamen contactus causat gratiam per conjunctionem cum forma Sacramenti a Ministro prolata, idcirco soli Ministro tribuitur collatio Sacramenti Ordinis. Quare universim qui ponit partem materialem Sacramenti, non dicitur illud conficere, aut ministrare; sicut qui conficit lignum, quod est pars materialis statui, non dicitur statuum conficere, & qui conficit panem consecrandum, quamvis ponat species eucharisticas productivas gratiæ, non dicitur tamen Sacramentum Eucharistiæ conficere: Solus igitur Sacerdos, qui ponit formam Sacramenti, illud conficit, & ministrat; quia ponendo formam, elevat materiam præsuppositam ad rationem Sacramenti.

V. Oppones secundo; Intentio Ministri cum non sit signum sensibile, non est materia proxima juxta multorum sententiam, nec constituit Sacramentum, quod est signum sensibile, sed est merum requisitum: ergo neque contritio erit materia proxima, cum pariter sit insensibilis.

Respondeo, transmissio antecedente, nulla est consequentia; Disparitas est, quia Tridentinum eodem modo loquitur de confessione, ac de contritione; dicit enim sess. 14. cap. 3. *Sunt autem quasi materia hujus Sacramenti ipsius penitentis actus, nempe contritio, confessio, & satisfactio*; ergo sicut confessio, ita contritio Sacramentum constituunt: Et quamvis contritio non sit signum sensibile, fit tamen sensibilis per accidens, videlicet per confessionem; non secus ac in matrimonio consensus conjugum constituentes Sacramentum redduntur sensibiles per signa externa; & in Sacramento Eucharistiæ corpus Christi Domini sit sensibile, & demonstrabile.

le per species eucharisticas: Contra vero, intentio Ministri licet posset etiam reddi sensibilis per signa externa; at quia non liquido coallat, quod sit collativa gratiae, & Sacramentum constituat, ideo putant nonnulli, quod sit merum requisitum.

VI. Oppones tertio: Satisfactio consequitur absolutionem; ergo non potest esse pars materialis hujus Sacramenti. Materia enim praecedit, non sequitur formam.

Respondeo, Satisfactionem pertinere ad hoc Sacramentum, tamquam partem materialem integram, non essentialem; potest autem pars materialis integralis consequi formam, & totum constitutum ex partibus essentialibus, ut dentes consequuntur ad hominis constitutionem; Quare sicut potest dari homo constitutus per corpus, & animam, quae sunt partes essentialis, etiamsi careat dentibus, aut aliquo brachio, quod est pars integralis; ita potest dari Sacramentum poenitentiae essentialiter constitutum per contritionem, confessionem, & absolutionem, antequam ponatur satisfactio.

Dubium hic est, Utrum satisfactio participet rationem Sacramenti per hoc, quod sit signum practicum gratiae, an vero per hoc, quod sit signum practicum duntaxat remissionis poenae? cum enim Sacramentum poenitentiae sit remissivum culpa simul, & poenae, videtur satis esse, ut satisfactio dicatur participare rationem hujus Sacramenti, & esse pars integralis illius, si solum significet, & causet remissionem poenae.

Respondeo, Satisfactionem probabiliter ex opere operato conferre etiam gratiam, & non duntaxat remissionem poenae, ut docet D. Thom. quaest. 90. art. 2. ad 2., ubi sic habet: *Dicendum, quod satisfactio confert gratiam, prout est in proposito, & auget*

eam, prout est in executione. Quare ex D. Thoma propositum ponendi satisfactionem, quod praecedit absolutionem Sacerdotis, confert gratiam, una cum contritione, (in qua illud includitur) confessione, & absolutione; & deinde, quando ponitur satisfactio, habetur ex opere operato novum incrementum gratiae habitualis. Dicitur autem in contritione includi propositum exequendi poenitentiam a Confessario impositam; quia contritio, praeter dolorem de peccato, includit propositum non peccandi de cetero, atque adeo exequendi, quod circa culpam omitti non potest, ut est poenitentia injuncta. Sed hac de re fusius agemus quaest. 6. cum de Satisfactione Sacramentali.

ARTICULUS II.

De Institutione hujus Sacramenti.

- I. *Instituit Christus Dominus hoc Sacramentum pro solis Fidelibus.*
- II. *Quandonam illud instituerit?*
- III. *Num potestas in Corpus Christi verum includat potestatem in Corpus Christi mysticum, ita ut habens potestatem consecrandi habeat etiam potestatem absolvendi?*
- IV. *Institutum fuit hoc Sacramentum ad modum iudicii; & quare?*
- V. *Licet Sacerdos mutus non possit absolvere, poenitens tamen mutus, ac surdus absolvi potest.*
- VI. *In quo sensu dicatur Confessarius posse peccatorem ligare, & peccata retinere?*
- VII. *In quo differat a Sacramento Poenitentiae Baptismus?*

I. **Q**Ueritur primo, An Sacramentum poenitentiae sit a Christo Domino institutum?

Respondeo affirmative: & definitur a Trident. sess. 14. contra quamplures ha-

hæreticos. Colligitur autem institutio hujus Sacramenti ex illis verbis Joan. 20. *Inflavit, & dixit eis, Accipite Spiritum Sanctum; quorum remiseritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta sunt.* Ex quibus verbis dno habentur, quæ pertinent ad hujus Sacramenti constitutionem. Primum est promissio infallibilis gratiæ justificantis, quia peccata remittuntur in præsentî ordine. Secundum est signum sensibile, & ritus externus a Christo Domino institutus, cui annectitur gratiæ productio; Cum enim Christus Dominus dederit potestatem hominibus remittendi peccata, debuit instituere, ut id fieret humano modo, hoc est signo aliquo sensibili, tum ex parte ejus, qui remittit, quod habetur per absolutionem, tum ex parte ejus, cui remittuntur, quod habetur per dolorosam confessionem; Sic enim remissio fit convenienti modo, & confertur tantum ei, qui cognoscitur esse dispositus. Quamvis enim possit Minister Sacramenti decipi, si pœnitens vere non sit animo dispositus, prout ore profiteretur; at quia Sacramentum hoc administrandum est inter homines, debuit satis esse prudens judicium, quod pœnitens sit dispositus, ut possit ei Sacramentum conferri.

Congruentia talis institutionis ex eo habetur; quia cum homines facile post Baptismum in peccata labantur, congruum fuit instituere Sacramentum, per quod ea expiantur. Quod advertit Trident. sess. laud. dicens: *Si regenerati baptisate gratiam, & justitiam perpetuo conservassent, non fuisset opus, aliud Sacramentum institui; sed quia Deus cognovit signum nostrum, ideo illis vita remedium contulit, qui sese postea in peccati servitute tradidissent.*

Dices: Verba illa Joan. 20. *Quorum remiseritis peccata, &c.* sunt ver-

ba universalialia; quippe etiam ad Infideles extenduntur, respectu quorum non est institutum Sacramentum pœnitentiæ: ergo ex iis verbis colligi non potest, quod sit institutum Sacramentum pœnitentiæ respectu fidelium.

Respondeo, verba illa tum a Trident. loc. laudato, tum a Patribus intelligi communiter de remissione peccatorum post Baptismum; Et quidem jure merito; nam illis verbis significatur potestas judicialis, quæ sit potestas non solum remittendi, sed etiam retinendi peccata; unde debet præcedere eorum confessio, & quidem dolorosa, ut possit rationabiliter, imposita pœna, conferri absolutio; Hæc autem potestas non potest exerceri, nisi relate ad peccata post Baptismum, quandoquidem ante Baptismum non subjacent homines huic judicio Sacramentali, dicente Apostolo 1. ad Corinth. 1. *Quid ad me de iis, qui sunt foris, judicare?* ergo ex iis verbis bene colligitur institutio hujus Sacramenti secundum singulas suas partes. Quod si verba illa intelligantur universalialia de potestate remittendi peccata tam Fidelibus, quam Infidelibus, ut videntur aliqui Sancti Patres explicare, dicendum esset, ibi Christum Dominum utrisque remissionem peccatorum promississe, non tamen eodem modo conferendam, sed Infidelibus per Baptismum, Fidelibus vero per Sacramentum pœnitentiæ.

II. Quæritur secundo, quandonam Christus Dominus Sacramentum pœnitentiæ instituerit?

Armacanus putat, Christum Dominum illud instituisse Matth. 10., & Luc. 7., quando Apostolos misit ad prædicandum; quia tunc contulit illis apostolicam dignitatem, ad quam spectat potestas hæc judicialis. Alii putarunt in nocte cœnæ fuisse institutum, quan-

quando enim data est Apostolis potestas supra corpus verum Christi Domini, data videtur pariter esse potestas supra corpus mysticum, videlicet supra Ecclesiam, cum videantur istae duae potestates invicem connexae.

Sed Trident. sess. 14. hæc habet: *Dominus Sacramentum poenitentiae tunc precipue instituit, cum a mortuis excitatus insufflavit in discipulos suos dicens: Accipite Spiritum Sanctum; quorum remiseritis peccata, &c.* Ubi notandum ly *precipue*; quia quamvis in nocte cenæ dando potestatem Apostolis supra corpus suum verum, dederit pariter aliquo modo potestatem supra corpus suum mysticum, atque adeo initialiter, & aliquo modo instituerit Sacramentum poenitentiae; at ritum omnem talis Sacramenti vere post Resurrectionem instituit; Quando enim Deus dedit potestatem remittendi, & retinendi peccata, tunc pariter instituit modum, quo remitti debeant, scilicet audiendo confessionem dolorosam, imponendo poenam debitam, & per sententiam declaratoriam absolvendo, ut sic humano, & convenienti modo remitterentur.

III. Voluit quidem Christus Dominus, ut cui confertur potestas in corpus suum verum, conferatur pariter potestas in corpus mysticum, atque adeo ut quilibet Sacerdos possit absolvere; At istae duae potestates sunt inter se separabiles, nec se includentes; etenim si Episcopus postquam Sacerdotes ordinavit, moriatur, antequam conferat illis potestatem absolvendi, in hoc casu tales Sacerdotes absolvendi potestatem probabiliter non haberent, nisi alius Episcopus demortui defectum suppleret, ut notat Suar., & alii communiter contra Valent., & alios relatos a Dian. part. 3. tract. 4. de Sacram. resol. 187. Quia tamen sententia laudata Valentiae, & aliorum, ut notat idem Dian., suam

habet probabilitatem, idcirco si contingeret casus, quod Episcopus post collatam potestatem consecrandi statim in discrimine vitae poneretur, & absolutionem peteret, si alius Sacerdos deesset, posset, ac deberet absolutio conferri sub conditione a nuper ordinatis, qui probabiliter haberent potestatem supra corpus mysticum Christi, atque adeo potestatem absolvendi, posito quod habuerint potestatem supra corpus Christi reale, seu potestatem consecrandi.

IV. Ex dictis deducitur primo, Sacramentum poenitentiae institutum esse per modum iudicii, & tribunalis, ut idem Trident. observat; sicut enim in iudicio forensi ante sententiam procedere debet accusatio, ita in foro Sacramentali poenitens, qui est Reus, est suimet accusator, & testis; Sacerdos vero, qui est iudex, audita accusatione, & probatione, sententiam profert absolutionis, imponendo poenam. Congruum autem fuit in Republica dari hoc tribunal; primo, ne facilitate veniae facilius in peccata fideles labantur, si absque rigore iusti iudicii peccata remitterentur, eo modo, quo remittuntur in Baptismo; nam, ut advertit Riccard., quicquid ab infideli committitur, velut ignoranter committitur, cum ignoret peccati pondus perpendere; nescit enim illud expiari non posse, nisi per mortem Filii Dei: Contra vero fideles dicuntur ab Apostolo ad Hebraeos 10. voluntarie peccare, id est non ex ignorantia, sed post acceptam notitiam veritatis; & ideo non adeo de facili, sed cum aliquo rigore iudicii debuit iis concedi condonatio: Secundo, ut divina erga nos commiseratio, & merita Christi commendentur, dum iudicium divinum in hoc Sacramento in humanum quodammodo commutatur, gerente homine in illo vices Dei vindicis: Tertio, ut

plc-

plenior habeatur peccatorum expiatio, & facilius non solum inferni, sed purgatorii etiam poenae vitentur.

V. Deducitur secundo, quare non sit necesse ad remissionem peccatorum in hoc Sacramento, ut absolutio audiatur a poenitente, esto verbis sensibilibus ea conferri debeat; (ita ut Sacerdos mutus absolvere non possit, ut dicemus quæst. 7.) Accidere enim potest ut poenitens post inceptam confessionem sensibus destituatur; tunc autem vere absoluitur; sicut etiam si absolutio proferatur submissa voce, ita ut a poenitente distante non audiatur, aut si poenitens sit surdus. Et ratio est, quia Sacramentum hoc non est institutum ad modum contractuum, vel donationis, in quibus requiritur, ut donatio, vel contractus sciatur, audiatur, & acceptetur; Unde si creditor liberaliter donet, seu remittat debitum etiam verbis externis, ita tamen, ut debitor id ignoret, nec alius ejus nomine remissionem acceptet, talis remissio est nulla, & revocabilis ad libitum, perinde quasi esset mere interna: Et similiter in contractu matrimonii, si alter conjux consensum præstet, & statim dormiat, alter vero priori dormienti respondeat, consensum exprimendo, matrimonium non est validum. Cum autem Sacramentum poenitentiae institutum sit ad modum judicii, & in judicio non requiratur ad validitatem sententiae, ut quando profertur, intelligatur, & audiatur a Reo, maxime si sententia sit absolutoria; sed satis est, ut proferatur cum debita solemnitate, ut proinde si tempore sententiae absolutoriae Reus usum rationis amittat, validè sit absolutus; idcirco hoc etiam habetur in judicio Sacramentali, in quo etiam est sua solemnitas, dum poenitens gerit personam Rei accusatoris, & testis, Confessarius vero personam Judicis, & Notarii, qui fidem faciat de

Pars VI.

sententia prolata.

Deducitur tertio, Sacramentum hoc, ut rite exerceatur, requirere potestatem non solum Ordinis, sed etiam jurisdictionis, ut definit Trident. cap. 7. Et ratio est, quia judicium exerceri non potest, nisi in subditum, erga quem jurisdictio habeatur vel ordinaria, vel delegata.

VI. Deducitur ultimo, duplicem veluti actum exerceri posse a Ministro hujus Sacramenti, videlicet remittere, & retinere peccata, seu solvere, & ligare. Prior actus est positivus, cum sit vera remissio, & absolutio per gratiae justificantis infusionem, quæ nomine Christi principaliter remittentis a Ministro, tamquam instrumento confertur poenitenti. Posterior actus aliquando est negativus, quatenus potest Sacerdos negare absolutionem, & sic retinere peccata, quod est ligare negative, seu non absolvere, ut explicat D. Th., & alii; sicut Deus dicitur obdurare, & excæcare negative, scilicet subtrahendo auxilia, & lumen supernum indebitum: Aliquando vero est positivus, quatenus potest Sacerdos obligare poenitentem ad satisfactionem Sacramentalem ut docet Trident. cap. 8. Præterea est pariter positivus, quatenus potest Sacerdos, si habeat jurisdictionem debitam, excommunicare, & aliis censuris ligare, & Sacramentorum susceptionem impedire.

VII. Quæritur ultimo, An, & quomodo Sacramentum poenitentiae differat a Sacramento Baptismi?

Respondeo, differre, ut definitum est a Trident. loc. citat. contra Lutheranos dicentes, Baptismum per sui memoriam fidem excitare, & per fidem peccata delere, juxta illud Christi Domini, *Qui crediderit, & baptizatus fuerit, salvus erit.* Constat autem eorum discrimen, quia diversam habent materiam, & formam, & di-

B ver-

versum ritum ; Siquidem Baptismus fit per modum regenerationis , Pœnitentia per modum iudicii , & reconciliationis : Habent etiam diversos fines , & effectus , quia ille institutus est ad tollendum originale , & actualia peccata , quæ cum illo reperiuntur ; hæc vero ad tollenda peccata actualia post Baptismum .

Dices : Baptismus sæpe a SS. Patribus appellatur baptismus pœnitentiæ : ergo ista duo confunduntur .

Respondeo , Baptismum sic appellari , quia adulti antequam ad Baptismum accedant , debent actus pœnitentiæ præmittere , ut dicitur Actor . 2. , non quia ista non sint Sacramenta diversa .

ARTICULUS III.

De Effectibus Sacramenti Pœnitentiæ .

I. Recensentur septem huius Sacramenti effectus .

II. Cur non possit in hoc Sacramento unum mortale sine alio remitti ; possint vero venialia remitti divisibiliter ?

III. Multis aliis viis venialia remitti possunt ; præsertim per Sacramentalia .

IV. Quænam pena in hoc Sacramento remittatur , remissa culpa ?

V. Num omnia merita præterita per remissionem culpa reviviscant ?

VI. Num etiam demerita vi Pœnitentiæ deleta per subsequens peccatum redeant .

PRÆcipuus Sacramenti Pœnitentiæ fructus est justificatio peccatoris , & reconciliatio ejusdem cum Deo offenso , ut loquitur Trident . cap . 3 . ; quam tamen confert Sacramentum pœnitentiæ ex opere operato , ad differentiam contritionis , quæ illam causat ex opere operantis . Est autem

justificatio ex Trident . sess . 6 . cap . 7 . *Non sola peccatorum remissio , sed & sanctificatio , & renovatio interioris hominis per voluntariam susceptionem gratiæ , & donorum .* Unde inter effectus Sacramenti pœnitentiæ numerantur : Primo , remissio mortalium per infusionem gratiæ sanctificantis : Secundo , remissio etiam venialium : Tertio , commutatio pœnæ æternæ in temporalem : Quarto , reviviscentia præcedentium meritorum , seu gratiæ deperditæ restitutio : Quinto vivificare Sacramenta fide suscepta ; nam quando quis Sacramentum , verbi gratia , Matrimonii , vel Confirmationis , &c . suscepit fide , seu cum obice , tunc accedente Sacramento pœnitentiæ cum attritione , confertur una cum gratia sanctificante propria huius Sacramenti pariter gratia propria Sacramenti Matrimonii , seu Confirmationis : Sexto , pax , & tranquillitas animi , quæ ex Trident . cap . 3 . in percipientibus devote hoc Sacramentum consequi solet cum vehementi spiritus consolatione : Septimo , gratia Sacramentalis propria talis Sacramenti , quæ importat auxilium quoddam speciale divinæ assistentiæ , quo præservatur pœnitens a peccatis , & facilius in iustitia perseverat , ut loquitur Trident . cap . 1 . Circa hæc autem

II. Quæritur primo , An possit in hoc Sacramento unum mortale sine alio remitti ?

Respondeo , neque in Sacramento , neque vi contritionis extra Sacramentum id fieri posse in præsentis providentiæ : esto id fieri posset de potentia Dei absoluta : Ratio est , quia peccatum mortale in præsentis ordinis remittitur per infusionem gratiæ , quæ est participatio divinæ naturæ , redditque hominem Dei filium adoptivum , amicum , & hæredem ; unde fit , ut sit impossibilis cum quolibet mortali , & consequenter impossi-

bile est, unum mortale sine alio remitti. Quare ex Trident. cap. 5. in hoc Sacramento non solum remittuntur peccata clavibus subiecta, sed etiam inculpabiliter oblita, & ex legitima causa omiffa: Quamvis peccata in Confessione exposita remittantur directe, cum judicialis sententia cadat super illa: peccata vero non subiecta clavibus tantum per accidens, & indirecte, seu ratione gratiæ, quæ vi Sacramenti infunditur, & est impossibilis cum quolibet mortali; Hinc remanet obligatio subjiçendi ea clavibus, ut directe, & per se absolvantur.

Quæritur secundo, Utrum saltem possit in hoc Sacramento unum veniale sine alio remitti?

Respondeo, posse; cum non militet eadem ratio de venialibus, ac de mortalibus; Hæc enim sunt impossibilia cum gratia præsentis ordinis; unde si tollitur unum mortale, tolluntur & omnia; illa vero sunt cum gratia composibilia; Unde fit, ut si quis dolorem debitum habeat de uno veniali, puta de mendacio, & complacentiam habeat de alio, illud remittatur, hoc vero non: Quod si de uno habeat dolorem debitum, & de alio vel oblivionem, vel saltem non complacentiam, docent Suar. disp. 12. sect. 1. num. 9. Sot., Ledesm. cum aliis, quod ex opere operato tum veniale expositum in confessione, tum etiam oblitum, imo & voluntarie non expositum condonetur, dummodo non sit de eo complacentia, quæ est obex gratuita remissioni. Alii tamen probabiliter censent solum remitti venialia exposita, & oblita, non vero quæ voluntarie non exponuntur. Alii demum probabiliter etiam putant plura, aut pauciora venialia deleri pro majori, vel minori dispositione penitentis, ut videre est apud Suar. loc. laud.; qui dicit, rem hanc esse incer-

tam, & dubiam.

III. Quæritur tertio, quibus aliis mediis remitti possint venialia.

Respondeo cum Suar. disp. 11. sect. 3., & aliis: Primo per contritionem; si enim hæc satis est ad delenda mortalia extra Sacramentum, a fortiori delere potest venialia: Secundo, probabiliter per attritionem, etiam extra Sacramentum, quia attritio est aversio a culpa; quod si sit ab homine iusto, videtur satis esse ad remissionem venialium, cum sit satis in Sacramento ad remissionem mortalium; Ita Suar. loc. citat. contra Vasq. Tertio probabile est per quemcumque actum virtutis elicitem ab homine iusto tolli aliqua venialia, plura, vel pauciora pro perfectione, & intentione talis actus: Et ratio est, quia iustus per quemcumque actum virtutis meretur augmentum gratiæ, seu amicitia Dei, & gloriæ: ergo videtur sufficienter sic disponi ad remissionem aliquorum venialium, quæ sunt impedimentum ad gloriam, & minuunt fervorem charitatis, & amicitia: Sicut enim in humanis congruum est, ut per quodcumque obsequium remittatur amico aliqua levissima offensa; ita pariter congruum est, ut Deus levissimas offensas, quæ sæpe sunt imperfecte voluntaria, remittat per quodvis obsequium, etiamsi non sit formalis dolor illarum: Quarto, remittuntur venialia per usum Sacramentalium, puta orationis dominicæ, vel orationis in templo consecrato, Aquæ lustralis, vel alterius sacrae unctionis, quæ non sit Sacramentum, comestionis panis benedicti,unctionis pectoris, Confessionis generalis, (seu recitando Confiteor) eleemosynæ, & benedictionis Episcopi, seu Abbatis consecrati, quæ omnia versu illo continentur.

Orans, tinctus, edens, confessus, dans, benedicens.

Verum quidem est, quod Sacra-

B 2 men.

mentalīa hęc non habeant vim remittendi venialia sine aliquo bono actu hominis existentis in gratia; sicut nec sine bono actu habent universim vim remittendi venialia ipsa Sacramenta: At sicut Sacramenta ex institutione Christi Domini delent peccata ex opere operato; ita pariter Sacramentalia ex institutione Ecclesię (quod constat nobis ex traditione, & usu fidelium) habent ex opere operato, seu ex ipsius Ecclesię impetratione excitare pios motus, & bonos actus, quibus remittantur nobis plura, aut pauciora venialia pro perfectione, & intensione talium actuum. Excitant tamen pios hosce motus infallibiliter, vel statim, vel tempore a Deo præfixo, ut sic Sacramentalia a non Sacramentalibus distinguantur, ut multi censent contra Con., & Perez.

Ultimo remittuntur venialia post separationem animę decedentis cum veniali non retractato, juxta D. Tho., Vasq., & Suar. per condonationem extrinsecam, posito perfectissimo actu elicitō ab anima, tanquam conditione prærequisita: Et ratio est, quia Deus non remittit peccatum sine prævia dispositione peccatoris; Ex alia parte post mortem non potest homo mereri augmentum gratię, & satisfacere; & ideo reatus culpę venialis remitti debet post mortem per condonationem extrinsecam, non vero per infusionem gratię nobis intrinsecę, sicut remittitur in hac vita.

IV. Quæritur quarto, An remissa culpa, remittatur & pœna?

Respondeo, certum esse ex Trident. sess. 6. cap. 14. remitti pœnam æternam, remissa culpa mortali; quia impossibile est Dei amicum habere jus ad gloriam æternam, & simul esse reum pœnæ æternæ; Non remitti tamen pœnam temporalem, sic exigente tum iustitia divina, ne relinquat

culpam sine vindicta; tum providentia, ne facilitas veniæ sit homini occasio peccandi. Remittitur quidem in baptismo pœna etiam temporalis; quia baptismus est regeneratio spiritualis delens omnem reatum præteritum. At per Sacramentum pœnitentię institutum per modum iudicii non semper tota pœna temporalis dimittitur iis, qui gratię Dei, quam acceperunt, ingrati Spiritum Sanctum contristaverunt, ut loquitur Trident.; alioquin frustra essent indulgentię, & suffragia. Aliquando tamen tanta potest esse intensio contritionis, ut omnis omnino pœna remittatur: Etenim juxta communem Doctorum sensum, per dolorem pœnitentis aliquid etiam pœnæ temporalis remittitur; ergo si dolor pœnitentis sit intensissimus, & ceteroqui pœna temporalis debita uni mortali sit modica, poterit in tali casu simul remitti pœna æterna ex opere operato, & pœna temporalis ex opere operantis: Quod constat ex verbis Trident. dicentis, quod pœna temporalis non semper tota, ut in baptismo fit, dimittitur; ergo si non semper dimittitur tota, aliquando saltem tota dimittitur, ut in casu prædicto. Ceterum sicut in confessione mortalium ex opere operato non solum remittitur culpa, sed etiam pœna æterna iis debita, remanente reatu pœnæ temporalis: ita in confessione venialium, ac mortalium olim remissorum videtur, quod ex opere operato non solum remittitur culpa venialium, sed etiam aliquid pœnarum, quę iis debentur; unde si accedat dolor intensus, vi cuius ex opere operantis reliquum pœnæ debitę evadatur, integer reatus pœnæ in hoc Sacramento extinguetur.

Hinc habes, duplicem deberi peccato mortali pœnam, alteram respondentem aversioni a Deo, & injurię Deo irrogatę; alteram temporalem respon-

respondentem conversioni ad creaturas, & delectationi, propter quam homo Deum offendit: Unde eo major respondet pœna temporalis peccato, quo major fuit in illo voluptas, juxta illud Apocalypsis: *Quantum se glorificavit, & in deliciis fuit, tantum date illi tormentum, & luctum*: Hęc autem pœna respondens intensiori voluptatis habitæ in peccato mortali erit æterna, si æternum culpa duret; erit vero temporalis, si reatus culpæ dimittatur.

Neque dicas, promitti pœnitentibus sæpe in Scripturis, quod Deus adversus illos non sit amplius peccatorum recordaturus, ut Ezechiel. 32., & alibi: ergo remissa culpa, remittitur tota pœna.

Nam sensus scripturarum est, quod Deus non recordetur amplius peccatorum post pœnitentiam in ordine ad damnationem, non vero in ordine ad punitionem temporalem, quæ sæpe pœnitentibus prodest, (ut profuit Davidi) tum quia dat ansam meritis; tum etiam quia, negata facilitate veniæ, tollitur, ut loquitur, Trident., occasio peccandi.

V. Quæritur quinto, Quomodo merita per peccatum mortificata reviviscant per pœnitentiam?

Respondeo, certum esse primo ex D. Th. hic art. 4., & aliis communiter, quod sicut vivens per mortem amittit omnem operationem vitæ, quando tamen non est extinctum, sed solum impeditur ab operationibus vitalibus, dicitur esse mortificatum, seu quandam habens similitudinem cum mortuo: Ita homo vivens vitæ gratiæ, quando amittit per peccatum mortale omnem vitæ operationem, tunc ejus opera dicuntur mortua; operationes autem meritorias, quas peccator exercuit ante peccatum, cum nullum habeant effectum, quando homo est in statu peccati, tunc dicun-

tur esse mortificatæ per mortale: Quare tria dantur genera operum, viva, mortua, & mortificata. Viva sunt, quæ fiunt ab homine in statu gratiæ; hæc enim habent suum effectum, merentur quippe, & obtinent vitam æternam: Mortua dicuntur, quæ fiunt ab homine in statu peccati mortalis; sicut enim homo, qui ea patravit, ita ipsa etiam carent vita, unde nullum habent meritum vitæ æternæ: Mortificata demum dicuntur opera meritoria, quæ facta fuerunt in gratia, & deinde qui ea patravit, incidit in mortale; hujusmodi enim opera, dum durat peccatum, non consequuntur premium vitæ æternæ, juxta illud Ezechiel. 18. *Si averterit se justus a justitia sua, omnes justitia ejus, quas fecerat, non recordabuntur.*

Certum est secundo juxta communem sensum Theologorum, & Patrum, (ita ut contraria sententia a Dominico Soto censeatur erronea, a Bagnæz errori proxima, a Suariorum impia, & temeraria, a Vasq. plusquam temeraria, & a Nugn. hæretica) merita mortificata per peccata reviviscere per pœnitentiam; ut constat ex innumeris Scripturis; præsertim ex illa Joelis 2. *Reddam vobis annos, quos comedit locusta*: Quem locum in hunc sensum explicat Glosa interlinealis, necnon Hieronymus: *Non patiar perire ubertatem, quam perturbationibus animi perdidistis*. Quod tamen non haberetur, si merita antiqua omnino perirent, nec reviviscerent.

Verum quidem est, Vasq. negare Pœnitentibus recuperationem gratiæ habitæ per Sacramenta, & concedere recuperationem gratiæ habitæ ex propriis meritis extra Sacramentum; Scotistas negare iidem recuperationem primæ gratiæ; Thomistas vero, & simul Scotistas concedere recuperationem gratiæ, sed non statim, nec in hac vita, sed post mortem; Valen-

lentiam demum cum Thomistis concedere recuperationem gratiæ, non tamen integræ, sed pro dispositione pœnitentis. Communior tamen sententia docet, omnem omnino præteritam gratiam statim recuperari post pœnitentiam.

Dubium etiam est, Utrum merita mortificata reviviscant ex divina liberalitate, & misericordia, an ex ipsa natura rei? Equidem cum D. Th. censeo, ex divina misericordia id oriri; unde potuisset Deus decernere pro pœna peccati privationem omnium meritorum, sine ulla spe remissionis talis pœnæ.

VI. Quæritur ultimo, an sicut priora merita per peccatum mortificata deinde per subsequentem pœnitentiam reviviscunt, ita e converso priora peccata, & demerita per pœnitentiam deleta deinde per subsequens peccatum pariter redeant.

Respondeo cum Scoto, Aureol., Valent., & aliis contra Sot., Capreol., & Vasqu., potuisse Deum sic decernere: Communissima autem Theologorum sententia est, quod de facto non decreverit talem reditum peccatorum. Et ratio est, tum quia per pœnitentiam peccatum destruitur; quod autem destructum est, redire non potest: tum quia 1. ad Roman. dicitur; *Dona Dei sunt sine pœnitentia*: remissio autem peccati est donum Dei:

ergo peccatum redire non potest quoad imputabilitatem moralem, & culpam; quia sic quasi Deum de suo dono pœniteret.

Antiqui Doctores putabant, hæc quatuor genera peccatorum dumtaxat redire per subsequens peccatum, scilicet odium fraternum, seu immiseri cordiam in proximum, Apostasiam a fide, contemptum confessionis, & dolorem de pœnitentia peracta, quæ his verbis comprehendebant.

Frates odit, apostata sit, spernit que fateri, Pœnituisse piget, pristina culpa redit.

Verum universim certum est nunc apud Theologos, nullum peccatum redire.

Neque obstat parabola illa Matth. 18., ubi debitum dimissum repetit Dominus a servo, quia immisericors fuit in conservum: dicitur enim; *Sic & Pater meus celestis faciet vobis, si non remiseritis unusquisque fratri suo de cordibus vestris.*

Nam, ut Suar. disp. 13. sect. 1. interpretatur, sensus parabolæ est, quod peccata æquivalenter redeant, quatenus per novum peccatum eodem modo fiat peccator reus pœnæ æternæ, sicut erat prius: & in hoc sensu interpretatur etiam illud Jac. *Qui in uno peccat, factus est omnium reus.*

Q U Æ S T I O II.

De materia remota Sacramenti Pœnitentiæ.

Diximus, materiam remotam esse peccata post baptismum commissa; Quærendum tamen, sintne materia vel necessaria, vel sufficiens, Primo peccata in ipso instanti baptismi commissa? Secundo, peccata dubia? Tertio, peccata exposita, ut dubia, quæ deinde deprehenduntur certa? Quarto, peccata pure putata? Quinto, peccata alias confessa? Ultimo venialia? Quamvis plurima in hanc rem disseruerim in Tractatu Scholastico de Pœnitenti-